

de samenleving te stimuleren, kwam dat goed van pas. Hij was schrandere en er ging van de kleine man met zijn strijdvaardige kuif iets sympathieks uit. Hij had geen uitgesproken partijpolitieke opvattingen (vóór de oorlog had hij zich wel tot de SDAP aangetrokken gevoeld, maar hij achtte die partij toch teveel op de arbeiders geconcentreerd om zich bij haar aan te sluiten) – zijn politieke ‘neutraliteit’ en zijn temperament maakten hem met zijn leeftijd: midden vijftig, geschikt om, wanneer het tussen illegale organisaties tot botsingen kwam waarbij de emoties fel oplaaide, als vredestichter te fungeren. Dat deed hij graag: hij had er een voorliefde voor om mensen tot elkaar te brengen. Hij was mede daarom een enthousiast lid geweest van de Nederlandse Unie.

Bij de botsingen in de illegaliteit waarmee hij geconfronteerd werd, gaf Neher zich veel moeite om, langzaam en nadrukkelijk ja zelfs ietwat zalvend sprekend, de tegenstellingen te overbruggen. Hij legde dan steeds de nadruk op het belang van eenheid in de nationale bevrijdingsstrijd: daar moesten alle andere overwegingen voor wijken, behoudens dan deze dat samenwerking met communisten uit den boze was. Een goed verzetsman was, meende hij, alleen diegene die nimmer aan ‘ik’ dacht maar louter aan ‘wij allemaal’¹ – dat was een irenische opvatting die niet steeds voldoende gewicht had om de reële tegenstellingen die zich binnen de illegaliteit gingen voordoen, te bezweren; een opvatting bovendien die Neher bij sommige tegenstanders in het illegale milieu de naam gaf van een niet van sluwheid ontblote intrigant.

Dat laatste is een karakterisering die ons te ver gaat. Eerder zien wij het zo dat Neher de functie van vredestichter die hem zo aantrok, ging uitoefenen op een wijze die, gegeven het gebrekkige contact dat het illegaal bestaan toestond, tot misverstanden moest leiden: hij praatte dan een eindweegs met de ene en vervolgens een eindweegs met de andere partij mee, dat alles in een poging, een compromis te bereiken dat hij zelf al vrij vroeg had gezien maar waarover hij aanvankelijk was blijven zwijgen. Zijn naam leed, vermoedelijk zonder dat hij dat beseftte, af en toe schade door de tactiek die hij toepaste. Walraven van Hall, die andere ‘vredestichter’ in de Nederlandse illegaliteit (‘de olieman’), was veel directer in zijn aanpak. Of hij er meer succes mee had dan Neher, valt moeilijk te beoordelen, maar hij wekte er in elk geval geen tegen zijn persoon gerichte weerstanden mee. Voor van Hall, wiens anti-communistische overtuiging zeker niet minder gefundeerd was dan die van Neher, was het bovendien geen vraag of men met communisten moest

¹ Getuige L. Neher, *Enq.*, dl. IV c, p. 1970.